

Кожна з проаналізованих концепцій передбачає гармонізацію трьох складових: економічної, екологічної та соціальної. Теоретичні концепції в реальному економічному житті реалізуються в масштабах світової економіки повільно.

1. Бистряков І. К. Становлення зеленої економіки в Україні: методологічні аспекти / І. К. Бистряков // Механізм регулювання економіки. – 2011. – № 4. – С. 50 – 57.
2. Веклич О.А. Экологически скорректированный ВВП как показатель экономического развития / О.А. Веклич, Н.Ю. Шлапак // Проблемы прогнозирования. – 2012. – № 3. – С. 48–54.
3. Потапенко В. Г. Трансформація використання природно-ресурсної сфери України на засадах “зеленої” економіки : монографія / В. Г. Потапенко. – Суми : Папірус, 2013. – 383 с.
4. Прушківська Е.В. Развитие «зеленой экономики»: национальный аспект БІЗНЕСІНФОРМ [Електронний ресурс] /Е.В. Прушківська, Ю.О. Шевченко.–2013.–№3.–Режим доступу: http://business-inform.net/pdf/2013/3_0/186_191.pdf

УДК 338.24.021.8

ЕКОНОМІКА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ДІЇ

ECONOMY AS A SUBJECT TO LAW

канд.юр.наук Т.М. Гайворонська, Т.М. Глушенко

Український державний університет залізничного транспорту (м.Харків)

PhD (Law) T.M. Haivoronska, T.M. Hlushenko

Ukrainian State University of Railway Transport (Kharkiv)

Залізничний транспорт займає провідне місце у транспортній системі України в забезпеченні потреб економіки та населення у вантажних та пасажирських перевезеннях, а також розвитку її зовнішньоекономічних зв'язків. Його ефективне функціонування є необхідною умовою стабілізації, розвитку та структурних перетворень економіки держави.

Отже, коли мова заходить про подальше підвищення ефективності роботи залізничного транспорту, питання правових засад постає дуже гостро і потребує глибокого та більш детального перегляду.

Економічні відносини, як і будь-які інші, можуть стабільно функціонувати, якщо вони закріплені в нормативній формі. Нормативні форми різноманітні, але серед них тільки правова найбільшою мірою відповідає еству економічних відносин, в тому числі, на транспорті.

З урахуванням багаторівневого визначення економіки, в нашій розробці доцільно розглядати зміст поняття цього економічного явища, як систему відносин по матеріальному виробництву, що вживається в широкому значенні.

На даний час становлення економічних відносин породило нові інституційні форми їх закріплення, стабілізації та реформування. Держава і право, як соціально-політичні інститути, викликані до життя саме економікою, потребами її регулювання і розвитку. Більш тісні зв'язки економіка має з правом.

Наразі економічні відносини можуть нормально функціонувати тільки і винятково в правовій формі, тим більш в умовах ринкової економіки.

Необхідно відмітити, що єдиною юридичною основою всіх відносин економічного циклу є право власності, а у сфері економіки головним об'єктом власності виступає праця людини. При цьому, право виступає як спосіб саморегулювання економіки. Економіка, як виробництво товарів і послуг, має об'єктивний зміст. Цей зміст визначений, з одного боку, характером потреб населення, а з іншого – рівнем розвитку техніки, продуктивності праці, природними умовами. Ціна на ринку товарів і послуг регулюється співвідношенням попиту і пропозиції. Всі власники повинні самостійно вирішувати, що зробити, утворити, в якій кількості, за якою ціною продавати. Тобто самостійно регулювати економічні аспекти своєї діяльності і робити це по праву, за допомогою якого його економічна свобода закріплена і захищена.

Таким чином, в нормах права відображаються економічні відносини, економічні інтереси різних соціальних груп, перш за все інтереси власників.

Вплив права на економіку відбувається у три основні способи:

- 1) право закріплює сформовані економічні відносини, гарантує їх стабільність;
- 2) право стимулює створення і розвиток нових економічних відносин, якщо для цього є відповідні умови;
- 3) право підтримує і охороняє існуючі економічні відносини, особливо такі, що знов виникли.

Порядок економічних відносин, які повторюються і підтримуються державою, є одним з найважливіших проявів права. Такий вплив здійснюється через систему нормативно правових актів, що існують в державі.

Отже, законодавство виступає чинником, який спрямовує розвиток економіки. Правові приписи, які містяться в джерелах галузей права України, передбачають безліч можливих способів існування, виразу і перетворення економічного змісту.

Сьогодні право, впливаючи на економіку, може сприяти її реформуванню через регулювання відносин власності, товарних відносин; ухвалення господарського, податкового, таможенного, фінансового і, не будемо забувати, транспортного законодавства і ін., прискорюючи або гальмуючи її поступальний рух уперед.

В свою чергу, на формування права і його зміст впливають мораль, звичаї, міжнародні, організаційно-управлінські, демографічні фактори і навіть загальний рівень культури суспільства. Безперечно, усі явища соціальної дійсності доповнюють і збагачують одне одного. При цьому абсолютної, самодостатньої самостійності, відокремленості від зовнішніх чи внутрішніх факторів у розвинених соціальних системах бути не може.

Звичайно, право, з моменту свого виникнення, набуває відносної самостійності, що вказує на його чільну роль, першість стосовно інших соціальних чинників і знаходиться в прямій залежності від економічних відносин.

Однак, економіка впливає на право або безпосередньо, або опосередкованим шляхом: через державу, політику, релігію, правосвідомість та ін.

Безпосередній вплив економіки на право проявляється в праві держави розпоряджатися засобами виробництва, які знаходяться в її власності. Головним є опосередкований вплив економіки на право. Це виявляється у визначенні державою розміру податків, мінімальної заробітної плати, тривалості щорічної основної відпустки, встановленні правил екологічної, технічної безпеки та ін.

Як засвідчує досвід, взаємодія між цими двома складними системами відбувається таким чином, що зміни в одній з їх спричиняють порушення стабільності в іншій.

Економіка певним чином визначає, детермінує потребу в появі, існуванні і зміні правових норм. Це означає, що якщо в основу законодавчих рішень були покладені на достатньому рівні вивчені певні економічні тенденції, то процес функціонування економіки відбувається нормально, що свідчить і про ефективність діючих у цій сфері правових норм. Якісне прогнозування руху економічної системи може бути достовірним лише на відносно короткий термін. З часом економічні відносини і правова форма, яка їх забезпечує, застарівають, що, у свою чергу, вимагає реформування усієї економіки або її окремих сторін і нового законодавчого забезпечення цих економічних відносин.

Насьогодні залізниці України виконують усі, без виключення, види економічної діяльності, пов'язані з єдиним технологічним процесом, забезпеченням перевезень вантажів і пасажирів. Наразі системний аналіз стану й напрямів розвитку галузі показує недостатню ефективність її роботи.

Виходячи з вище зазначеного, на наш погляд, важливим чинником подальшого розвитку залізничної галузі, є використання зв'язків права і економіки. При цьому слід враховувати не тільки фактичний стан економіки, але й економічну політику, яку проводять органи влади, а також вплив наукових шкіл, теорій на зміст рішень, які ці органи приймають.